

"Europa heeft gekeken naar welk afval het vaakst op stranden en in waterlopen terechtkomt, en net voor die producten werden de strengste maatregelen ingevoerd."

"William Janssens, FOD VVVL"

Beste Lezer: **stuur uw vragen** betreffende deze nieuwsbrief, binnen de 10 dagen na ontvangst van deze nieuwsbrief, naar kathleen@bosta.org. Iedereen ontvangt de vragen en de antwoorden.

Beste Ondernemer, Beste Bosta lid,

Plastic rietjes, dopjes, bekertjes en verpakkingen die aanspoelen langs de kust tonen het probleem van marien zwerfafval. Marien zwerfafval bestaat uit vast, door mensen gemaakt materiaal dat in zee belandt, met 80-90% plastic (waaronder [microplastics](#)) dat het mariene ecosysteem en de voedselketen ernstig bedreigt. Maar liefst de helft daarvan bestaat uit kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Met de Single Use Plastics Directive (EU) 2019/904 wil de Europese Unie dit drastisch terugdringen en zo de impact op het milieu beperken.¹ De regels beperken het gebruik van bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik en stimuleren hergebruik en recycling.

Ook in de sector van kantoor- en schoolartikelen komen kunststof wegwerpproducten voor met een verhoogde kans om als zwerfvuil te eindigen. Denk aan on-the-go verpakkingen, zoals wegwerpbekers of roerstaafjes bij koffiemachines.

De SUP richtlijn is sinds juli 2021 van kracht en verplicht lidstaten **om specifieke producten te verbieden, etiketteringsvereisten op te leggen en inzameldoelstellingen te halen**. In deze nieuwsbrief lichten we toe wat de richtlijn en de omzetting naar Belgische wetgeving inhoudt, welke producten onder de regels vallen en wat dit betekent voor uw onderneming

Wat zijn 'kunststofproducten voor eenmalig gebruik' ('Single Use Plastics' = SUP)?

De richtlijn neemt een ruime benadering van kunststoffen voor eenmalig gebruik. Het gaat om producten **die geheel of gedeeltelijk uit kunststof (polymeer) bestaan, en niet bedoeld zijn om meerdere keren te worden gebruikt**. Concreet gaat het over producten die niet bedoeld zijn om herhaaldelijk te worden teruggestuurd, opnieuw gevuld of hergebruikt te worden voor hetzelfde doel.

¹ Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0904>

De Europese Commissie heeft [een richtsnoer](#)² gepubliceerd dat meer uitleg verstrekt over termen en definities in de SUP richtlijn, en criteria oplijst **die helpen bepalen of een product wel of niet onder de richtlijn valt**. Het richtsnoer noemt voorbeelden als ballonnen, roerstaafjes voor dranken, lichte plastic draagtassen, vochtige doekjes,...

Hoe wil men deze ambitie realiseren?

De richtlijn legt een duidelijke ambitie vast: minder wegwerpplastic, meer hergebruik en recyclage. Lidstaten moeten maatregelen nemen die zowel producenten als consumenten bereiken, zodat de strijd tegen zwerfafval een gedeelde inspanning wordt.

Niet alle producten verdwijnen uit de rekken. De richtlijn voorziet een pakket maatregelen om het gebruik van wegwerpplastic terug te dringen:

- 1) **Verbod** op bepaalde producten
- 2) **Productvereisten**
- 3) **Markeringsvoorschriften**
- 4) Uitbreiding van **producentenverantwoordelijkheid**
- 5) **Gescheiden inzameling**
- 6) **Bewustmakingscampagnes.**

² Het richtsnoer is juridisch niet bindend, maar wordt in de praktijk wel gebruikt als referentie bij de omzetting naar nationale wetgeving.

In de [bijlage van de richtlijn](#) op bladzijde 17, vindt u hierover meer informatie:

- Deel B somt de producten op die op termijn verboden worden, zoals roerstaafjes en bestek.
- Deel C bevat producten waarvoor technische vereisten gelden, bijvoorbeeld drankverpakkingen met een vaste dop.
- Deel D bepaalt welke producten marketings- of etiketteringsvereisten. Zo moeten (kartonnen) wegwerpdrinkbekers die geheel of gedeeltelijk uit kunststof bestaan voorzien zijn van een uniforme Europese markering (een zogenaamd turtle label) die consumenten informeert over de aanwezigheid van kunststof en de negatieve milieu-impact van zwerfafval.
- Deel E bepaalt voor welke producten de producentenverantwoordelijkheid voor de producent wordt uitgebreid. Producentenverantwoordelijkheid betekent dat er een verplichting wordt opgelegd aan de producenten van wegwerpplastic om de kosten te dekken voor bijvoorbeeld inzamelen en opruimen van zwerfafval.³

Belangrijk om te weten: de Europese richtlijn legt doelstellingen op, maar laat de lidstaten vrijheid in hoe ze die doelstellingen bereiken. Daardoor verschillen timing en aanpak per land. Europese regels moeten eerst worden omgezet in nationale wetgeving. De meeste regels gelden pas voor ondernemingen zodra ze zijn omgezet in nationale wetgeving.

³ Zie <https://ovam.vlaanderen.be/upv-zwerfvuil>

Hoe verhoudt de SUP-richtlijn zicht tot de PPWR?

Naast de SUP richtlijn, richt ook Europese Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR) zich op verpakkingen. De SUP-richtlijn en de PPWR hebben een gelijkaardige doelstelling (met name het verminderen van verpakkingsafval en het bevorderen van hergebruik en recyclage). Waar de SUP-richtlijn specifiek focust op bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik, heeft de PPWR een veel bredere scope en geldt zij voor alle verpakkingsmaterialen. Maar ze zijn ook juridische verschillend van aard: de ene is een richtlijn en de andere een verordening (zie verder).

Uiteindelijk zullen beide wetten naast elkaar bestaan, waardoor producenten en importeurs van verpakte producten aan beide regelgeving moeten voldoen. Als er overlap is en een van de twee wetgevingen is restrictiever dan de andere, moet de strengere regel worden gevolgd.⁴

In de volgende "Bosta nieuwsbrief Duurzaamheid" behandelen we uitgebreid de PPWR en zullen we de verschillen tussen beide instrumenten hernemen.

Het verschil tussen een Europese verordening en een richtlijn.

VERORDENING (Regulation)	RICHTLIJN (Directive)
<p>Voorbeeld: Packaging and Waste Regulation</p> <ul style="list-style-type: none">* Rechtstreeks van toepassing in alle lidstaten* Overall dezelfde regels - uniformiteit binnen de EU* Helder en voorspelbaar voor de interne markt	<p>Voorbeeld: Single Use Plastic Directive</p> <ul style="list-style-type: none">* Moet eerst worden omgezet in nationale wetgeving* In België door de bevoegde overheid: federaal, gewesten, gemeenschappen* Lidstaten krijgen ruimte om eigen accenten te leggen

Wat betekent dit voor uw onderneming?

- * Bij een richtlijn volgt u de Belgische omzetting (KB's en/of gewestelijke decreten)
- * Bij een verordening volgt u rechtstreeks de Europese tekst.

De Belgische omzetting van de richtlijn

In België is de omzetting een gedeelde verantwoordelijkheid: **sommige maatregelen vallen onder federale bevoegdheid, andere onder de gewesten, en een aantal zijn gemengd.**

"De maatregelen rond toegang tot de markt van producten en productvereisten zijn federaal. Zo gelden overal dezelfde voorwaarden om producten op de Belgische markt te brengen. Recyclage, inzameling en uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zijn gewestelijke bevoegdheden." (William Janssens, FOD VVVL = Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu). Sensibilisering en consumptievermindering zijn gemengde bevoegdheden.⁵

België heeft de SUP richtlijn omgezet via twee koninklijke besluiten van [25 mei 2024](#) en [3 juni 2024](#). Samen bepalen zij welke producten (nog) op de markt mogen worden gebracht en onder welke voorwaarden. België gaat op sommige punten verder dan de Europese minimumvereisten, onder meer door extra producten te beperken of te verbieden. De regels gelden voor alle ondernemingen, ongeacht hun grootte. Er is geen uitzondering voor kmo's/mkb's.

⁴ <https://www.ppwr-guidebook.eu/about-the-ppwr/the-ppwr-and-the-single-use-plastics-directive/>

⁵ Zie <https://ovam.vlaanderen.be/sup-richtlijn>

In de regelgeving wordt wel een onderscheid gemaakt tussen:

- Op de markt brengen: elke commerciële handeling (verkoop, verhuur, import, distributie) op Belgisch grondgebied.
- Voor de eerste keer op de markt brengen: het product wordt voor het eerst in België aangeboden.

Dit verschil is bijvoorbeeld relevant voor voorraden: *"Wanneer het verbod enkel geldt voor de eerste keer op de markt brengen, mogen producten die al in omloop waren nog verkocht worden. Gaat het verbod over op de markt brengen, dan is elke verdere verkoop verboden."* (William Janssens, FOD VVVL)

In wat volgt, geven we u alvast een stand van zaken van België met enkele voorbeelden:

Verboden producten

Lidstaten kunnen verbieden dat kunststofproducten voor eenmalig gebruik op de markt worden gebracht. De Europese Unie vraagt om dit te doen als er duurzame, en betaalbare alternatieven bestaan.

U merkte het vast al, als u festivalganger bent: in België geldt sinds 2024 geldt een federaal verbod op volledig plastic wegwerpbekers. Vanaf januari 2026 geldt dit verbod ook voor kartonnen wegwerpbekers of -verpakkingen met $\geq 10\%$ kunststof.⁶

Eenzelfde federaal verbod gaat in voor plastic wikkels rond ongeadresseerd reclaimedrukwerk. Vanaf januari 2026 geldt dit voor wikkels breder dan 15cm. Vanaf januari 2028 geldt dit verbod ongeacht de grootte van het drukwerk of de wikkel.⁷

Productvereisten en marketingregels

Sommige regels zijn uitzonderlijk door de richtlijn zelf voorzien. Voor deze regels is er geen nationale bewegingsvrijheid, maar enkele duidelijke vereisten voor de volledige Unie.

Zo dienen lidstaten ervoor te zorgen dat (delen van) producten aan vereisten voldoen. Dopjes kunnen bijvoorbeeld enkel als ze aan de flesverpakking bevestigd blijven.

Voor bepaalde producten zoals drinkbekers van kunststof, maar ook bepaalde hygiëneproducten zoals vochtige doekjes, maandverband, tampons en tampon-inbrengulzen, dienen door de EU voorziene logo's te vertonen. Het gaan dan om het 'turtle label'.⁸

Gescheiden inzameling

De richtlijn focust in de eerste plaats op preventie van afval en consumptievermindering, maar ze vraagt ook om een cirkel rond te maken met behulp van recyclage: de richtlijn bevat bindende doelstellingen voor gescheiden inzameling van kunststof drankflessen: 77% gescheiden inzameling tegen 2025 en 90% tegen 2029. Deze doelstellingen zijn bindend, maar de lidstaten zijn vrij in hoe ze die bereiken. België kiest momenteel voor optimalisatie van bestaande inzamelsystemen, zonder invoering van een federaal statiegeldsysteem. Daarnaast koppelt de SUP richtlijn de inzameling, opruiming en preventie van zwerfvuil aan het principe van 'de vervuiler betaalt' en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (zie verder).

Zo wordt bijvoorbeeld in Vlaanderen vanaf januari 2026 bedrijfsrestafval gefactureerd op basis van het werkelijk aangeboden gewicht.⁹ Minder restafval betekent dus een lagere factuur. Dit stimuleert betere sortering. Ook mag men in Vlaanderen enkel blikjes serveren als 95% daarvan kan worden ingezameld voor recyclage.¹⁰

⁶ Art. 6 Koninklijk besluit van 25 mei 2024, [Belgisch Staatsblad 5 juli 2024](#).

⁷ Art. 5 Koninklijk besluit van 25 mei, [Belgisch Staatsblad 5 juli 2024](#).

⁸ Op basis van het uitvoeringsbesluit. https://environment.ec.europa.eu/topics/plastics/single-use-plastics/sups-marking-specifications_en#ecl-inpage-850

⁹ <https://ovam.vlaanderen.be/bedrijfsafval-sorteren>

¹⁰ Art. 5.3.12.1 Vlaams Reglement voor duurzaam beheer van Materialenkringlopen en Afvalstoffen (Vlarema)

Bewustmakingsmaatregelen

De richtlijn vereist dat Lidstaten verantwoordelijk consumentengedrag stimuleren. De Vlaamse overheid zet in op bewustmaking van consumenten. Denk aan campagnes zoals 'Herkans' van OVAM, die herstel en hergebruik stimuleren.¹¹

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

Extended Producer Responsibility for Single Use Plastics=EPR for SUP

De Europese Unie heeft het systeem van producentenverantwoordelijkheid verder uitgebreid volgens het 'vervuiler betaalt'-principe. De vervuiler is in dit geval niet de gebruiker maar de fabrikant als die geen proactieve maatregelen neemt om die vervuiling tegen te vermijden of op te lossen. Dat betekent dat producenten van producten die vaak als zwerfvuil eindigen zoals tabaksproducten, kauwgom, vochtige doekjes en ballonnen moeten bijdragen aan de kosten voor de inzameling, opruiming en preventie van zwerfvuil. Die bijdrage kan worden geleverd via een individueel beheersplan met een financiële en organisatorische invulling, of kan bestaan uit het betalen van een heffing.

De Gewesten zijn hiervoor bevoegd. Het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest hebben ervoor gekozen om samen te werken via een Interregionaal Samenwerkingsakkoord (ISA) over de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

¹¹ <https://ovam.vlaanderen.be/web/jaarverslag-ovam/duurzaam-materialengebruik>

De Vlaamse Regering heeft recent het finale instemmingsdecreet opgemaakt en legt dit nu ter goedkeuring voor aan het Vlaams Parlement.¹² Het Interregionaal Samenwerkingsakkoord zelf kan pas in werking treden zodra alle gewesten formeel hebben ingestemd.

De tekst in het voorontwerp voorziet twee opties. Een producent kan een individueel beheersplan indienen waarin hij de volledige terugname van het zwerfvuil organisatorisch of financieel regelt. Kiest de producent niet voor een beheersplan, dan moet hij een heffing betalen.¹³ De heffing wordt voor het eerst verschuldigd voor het kalenderjaar 2026. Een voorafbetaling van 50 procent moet worden gedaan uiterlijk op 15 april 2026. Die voorafbetaling wordt berekend op basis van het aantal producten dat de producent in 2025 op de markt heeft gebracht.¹⁴

Wie producten vervaardigt, vult, verkoopt of invoert, of wie deze producten voor het eerst op de Belgische markt aanbiedt, wordt volgens het interregionaal samenwerkingsakkoord juridisch als producent beschouwd.¹⁵ In dat geval moet u alle verplichtingen naleven die gelden binnen de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Impact van de SUP-regels op kantoor- en schoolartikelen

Voor distributeurs in kantoor- en schoolartikelen zijn onder meer volgende bepalingen relevant:

- * **Verbod op bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik**
(bestek, borden, prikkers, roerstaafjes, rietjes, voedsel -en drankverpakkingen gemaakt van geëxpandeerd polystyreen ('piepschuim'), stokjes voor ballonnen).
- * **Verbod op het op de markt brengen van drank voor onmiddellijke consumptie in kunststof drinkbekers voor eenmalig gebruik**
(verbiedt 100% kunststof drinkbekers onmiddellijk - voert gefaseerde kunststofpercentages in)
- * **Doppen moeten vastzitten aan drankflessen voor eenmalig gebruik** ≤ 3 liter.
- * **Minimumpersentages gerecycleerde kunststof voor bepaalde producten**
(o.a. PET-flessen ≤ 3 liter, maar in België ook compostvaten en rolcontainers)
- * **Verplichte EU-markering voor bepaalde producten**
(drinkbekers, maandverbanden en tampons, en vochtige doekjes)

Voor distributeurs die producten invoeren of onder eigen merk verkopen, kan bovendien de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid spelen.

¹² Voorontwerp van instemmingsdecreet samenwerkingsakkoord uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en zwerfvuil, VLAAMSE REGERING, 6 februari 2026, <https://themis.vlaanderen.be/files/83236280-028b-11f1-8fa7-4d9e2b7c344e/download?name=VR%202026%200602%20DOC.0102-2%20ISA%20UPV%20zwerfvuil%20-%20bijlage.pdf&content-disposition=inline>.

Welke stappen zet u best als onderneming?

Breng uw productaanbod in kaart.

Brengt u kunststofproducten voor eenmalig gebruik op de markt. Ga dan eerst na welke producten u precies op de markt brengt en in welke categorie ze thuishoren. Ga na of deze producten onder [de bijlagen](#) (vanaf pg. 17) van de richtlijn vallen. Worden ze (op termijn) verboden? Komen er technische vereisten of markeringsregels? Zal er een taks worden geheven? Raadpleeg daarbij niet alleen de Europese richtlijn, maar ook de Belgische koninklijke besluiten die de regels concreet maken voor België.

Volg Belgische en Vlaamse beleidsontwikkelingen.

In België gebeurt de implementatie van de richtlijn via verschillende initiatieven van verschillende wetgevers. De tijdlijn hangt daarvan af.

Denk vooruit.

De Europese doelstelling is een circulaire economie. Richtlijnen en regels worden in recordtempo opgesteld om dat doel te bereiken. Door als ondernemer uw productaanbod tegen het licht te houden op basis van de principes van de circulaire economie kan u mogelijke (toekomstige) risico's en kansen opsporen. Nu investeren in producten die haaks staan op deze principes, zijn geen toekomstgerichte oplossingen.

*“Wat we vandaag vaak zien, is dat ondernemingen exact hetzelfde wegwerpproduct op de markt brengen, maar er simpelweg ‘herbruikbaar’ op zetten. Dat label op zich maakt een product natuurlijk niet herbruikbaar. Soms wordt het product ook gewoon iets dikker gemaakt: je gebruikt dan gewoon méér plastic voor een product dat in de praktijk nog altijd wordt weggegooid.”
(William Janssens, FOD VVVL).*

Meer weten?

We ondervonden bij het schrijven van deze nieuwsbrief dat de beschikbare informatie voor ondernemingen rond deze richtlijn op regionaal en Federaal niveau eerder beperkt is. Graag bundelen we hieronder de voornaamste officiële informatiebronnen die op dit moment beschikbaar zijn:

Voor meer informatie omtrent de ontwikkelingen op federaal niveau kan u terecht op de website en/of helpdeks van de bevoegde instantie

[de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.](#)

Op Vlaams niveau bundelt [OVAM](#) praktische informatie over de SUP richtlijn.

De koninklijke besluiten waarmee België (delen van de) de SUP richtlijn omzet vindt u terug via:
[25 MEI 2024. -Koninklijk besluit](#) & [3 JUNI 2024. - Koninklijk besluit](#)

De richtlijn zelf met de bijlagen (vanaf pg 17) vindt u [via deze link](#),

Daarnaast is er de officiële FAQ-[pagina](#) & [website](#) van de Europese Commissie

Het voorontwerp van het [Interregionaal Samenwerkingsakkoord \(ISA\) over de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid](#).

Gescheiden inzameling is in België een gewestelijke bevoegdheid.

Meer informatie per gewest vindt u via onderstaande links:

Vlaanderen – OVAM: [Bedrijfsafval sorteren](#)

Wallonië – Leefmilieu Wallonië: [Dechets - économie circulaire](#)

Brussel – Leefmilieu Brussel: [Hoe je afvalbeheer optimaliseren](#)

Specifiek voor ondernemingen zijn dit nuttige links:

<https://iksorteerinmijnbedrijf.be> met verplichtingen en overzichtelijke info per gewest

<https://www.cirkeltips.be/home.xhtml> met tips op maat van uw afvalprofiel

<https://shop.fostplus.be/nl> communicatiemateriaal voor medewerkers en klanten.

Disclaimer

De data en cijfers in deze nieuwsbrief zijn zo juist mogelijk op het moment van publicatie. Het is altijd mogelijk dat deze gegevens nog worden aangepast, bijvoorbeeld wanneer ze vertaald worden naar lokale wetgeving.

Copyright

Copyright Bosta VZW. Niets uit deze tekst mag geheel noch gedeeltelijk worden gebruikt, doorgestuurd of op enige wijze worden verspreid, tenzij met voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Bosta VZW.

We blijven Bosta leden informeren en inspireren

Bosta VZW informeert haar leden over nieuwe regelgeving, aankomende wetgeving en best practices. Heeft u vragen, wenst u meer info of wenst u zich als nieuw Bosta lid aan te melden:

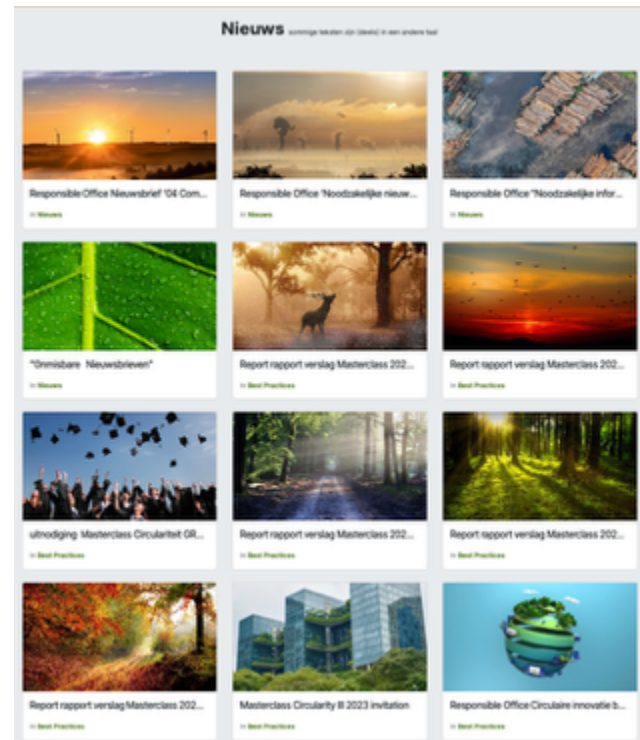
kathleen@bosta.org

De volgende en de vorige nieuwsbrieven

Juni 2026: Milieuoverwegingen in productontwikkeling wordt verplicht

September 2026: Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) treft ook onze KMO/MKB

Binnenkort lees je de vorige "Bosta Nieuwsbrieven Duurzaamheid" op onze website <https://www.bosta.org/> bij responsible office.

Bent u werknemer of ondernemer en wil u uw bedrijf begeleiden bij duurzame ontwikkeling?

Of droomt u van een carrière waarin u bedrijven kunt helpen hun duurzaamheidsdoelen te bereiken? Dan is de **microcredential Sustainable Business Management** bij AP Hogeschool iets voor u.

Bij de microcredential Sustainable Business Management leert u waar en wanneer het u uitkomt. Door ons digitaal lesmateriaal, kan u uw studie perfect afstemmen op uw drukke werkschema. Over een traject van anderhalf jaar krijgt u theorie, een projectsimulatie en rolt een duurzaamheidsproject uit in een bedrijf. Dit voor een totaalprijs van 775 EUR.

Meer informatie vindt u op [Sustainable Business Management | AP Hogeschool](#)
Met vragen kan u terecht bij jasmien.baeyens@ap.be

Deze nieuwsbrief werd opgesteld door [Helena Hameeuw](#) van het [kenniscentrum BRON](#) (Business en Recht Onderzoek) en [Jasmien Baeyens](#), jurist en lector aan de AP Hogeschool.